

LR Aplinkos ministerijai

2022-01-12

Nr. 03

Kopija:

Valstybinei miškų tarnybai

DĖL LEIDIMŲ MIŠKUI KIRSTI IŠDAVIMO PROCESO TOBULINIMO

Asociacijos narių **netenkina** šiuo metu susiklosčiusi padėtis su Leidimų kirsti mišką išdavimo tvarka - tiek kaip funkcionuoja leidimų miškui kirsti išdavimo procesas atnaujintoje „ALIS“ – Aplinkosaugos leidimų informacinėje sistemoje [www.alisas.lt], tiek su tuo susijusių institucijų darbas.

Aplinkos ministerija, 2021 m. spalio mėn. pradžioje atnaujinusi ALIS, žadėjote, kad netolimoje ateityje sistema dar bus tobulinama. Tačiau žadėti ALIS patobulinimai stringa, tinkamai neveikia ir kiti procesai. Iki šiol neatsižvelgta į dalį LMSA apibendrintų pastabų bei pasiūlymų, kuriuos teikėme ministerijai ALIS sistemos atnaujinimo procese [pavyzdžiui, 2021-07-22 pasiūlymai, Priedas Nr.1 ir Pastabos ir pasiūlymai dėl testuojamos ALIS versijos 2021-08-23, Priedas Nr.2].

Apklausę LMSA narius, surinkome pastabas dėl leidimų miškui kirsti išdavimo proceso ir ką reikėtų tobulinti.

Esminiai pastebėjimai:

Svarbiausios dėl ALIS netobulumo kylančios problemos - medžiapjūtės ir medienos tiekimo rinkai procesų vilkinimas ir perteklinis krūvis VMT rajonų specialistams. ALIS platforma turi kokybinį potencialą, tereikia išspręsti technines ir funkcionalumo problemas.

Išskirtume Leidimų kirsti mišką išdavimo proceso trūkumus **į keturias kategorijas:**

- 1) kurie iš daro sistemą iš esmės nefunkcionalia ir trukdo pilnaverčiai ja naudotis;
- 2) daro naudojamąsi sistema neefektyviu;
- 3) grynai techninės ALIS funkcionalumo problemos;
- 4) atsakingų pareigūnų darbo organizavimo problemos.

Detalizuojant pastabas ir pasiūlymus:

1. Trūkumai, darantys ALIS sistemą iš esmės nefunkcionalia ir trukdo pilnaverčiai ja naudotis:

1.1. Kol kas neveikia el. valdžios vartuose suteiktas įgaliojimas atstovauti juridinį asmenį ALISe – tarpžinybinė problema tarp ALIS administratoriaus ir el. valdžios vartų administratoriaus, bet AM ir ALIS administratorius nerodo jokios iniciatyvos problemą išspręsti. Tad šiuo metu neveikia prisijungimas juridinio asmens vardu pagal įgaliojimą iš elektroninių valdžios vartų ir realiai įmonės vardu gali prisijungti tik vadovas.

1.2. Nėra jokio atsekamumui tinkančio „raktinio“ rodiklio tarp paraiškos ir leidimo (arba patvirtinto pranešimo), kuris kaip nors padėtų identifikuoti, apie ką ALIS suformavo pranešimą, pvz. kad išduotas leidimas. Gavus sistemos pranešimą apie patvirtintą paraišką, be galo sunku atsirinkti kuris iš išduotų leidimų išduotas būtent pagal tą paraišką..

Jei miško savininkas turi vieną savo mišką ir jam kartą per 5 metus prašo vieno leidimo – jam gal viskas aišku. O jei profesionaliai dirbantys miškininkai pateikia po keliolika paraiškų, labai sunku susiorientuoti, kam koks leidimas išduotas. Reikėtų visur naudoti vieną pastovų raktinį rodiklį – galbūt geriausia tam tiktų 12 skaitmenų, sudarančių valdos kadastrinį numerį.

1.3. Nenurodoma, kuris pareigūnas suformavo leidimą ar informaciją siuntė, nes tuomet neaišku- pas ką kreiptis. Tai reikalinga, jei aptinkamas koks nors smulkus netikslumas, kurį reikėtų patikslinti, tuomet neaišku, su kuriuo reikia susisiekti, ir be reikalo trukdomi kiti pareigūnai. Pastebima, kad paskutinėmis savaitėmis ALIS sistemos pranešimai apie išduotus leidimus pateikiami tušti - jokių nuorodų, kaip atsisiųsti dokumentą, neaišku, su kuriuo specialistu susisiekti, kad išspręsti problemą

1.4. Problemos, kuomet paraišką teikia ne miško savininkas (ar įmonės vadovas), o notariškai įgaliotas fizinis asmuo. Jei automatiškai išrašomas leidimas ir VMT pareigūnas nenuskanuoja leidimo ir neprikabina atskirai, pareiškėjas, kaip įmonės įgaliotas asmuo to leidimo negauna. Gauna *tik pranešimą* apie patvirtintą paraišką, kad “jums išduotas 0X leidimas“. Nei rajono, nei kadastro, jokios info – sunku identifikuoti- apie kurią paraišką pranešimas. Ypatingai tas tampa problema, kuomet per ALIS pateikiamos kelios ar keliolika paraiškų skirtinguose rajonuose. Turi skambinti ir prašyti malonės, kad VMT pareigūnas atsiųstų ir dar spėlioti –pas kurį pareigūną kreiptis, iš kurio rajono, nes nežinia- kas ir kokį leidimą išrašė. O kadangi pareigūnų nedaug, jie apkrauti darbu, tai ne kiekvienas geranoriškai sprendžia sistemos problemas, nuskanuodamas ir atsiųsdamas leidimus.

Atveju, jei paraišką pildo ne miško savininkas (ar įmonės vadovas), o notariškai įgaliotas specialistas, nurodoma, kad įmonės vadovas turi prisijungti prie sistemos per e-parašą (ar generatorių) ir tuomet matys įmonei ar įgaliojusiam asmeniui išduodamus leidimus, nors tuo tarpu būtent miškininkystės reikalus tvarkantis notariškai įgaliotas asmuo pateikia prašymą leidimui savo vardu. Atvejais, jei atstovaujimų įmonių vadovai yra išvykę iš Lietuvos (o kartais- užsienyje gyvenantys savininkai), taip sudaromos papildomos kliūtys, daugelis net neturi lietuviškų e-parašų. O tuo tarpu turintis įgaliojimą atlikti visus veiksmus asmuo negali atlikti visų darbų iki galo. Suformuotas leidimas turėtų būti perkeliamas ne tik į juridinio asmens paskyrą, bet ir į įgalioto fizinio asmens, pateikusio paraišką, paskyrą.

1.5. sistemoje nėra galimybės atlikti paiešką pagal nuosavybę (pvz., kadastrinį valdos numerį)

1.6. Nėra pakankamo funkcionalumo per sistemą pateikti prašymus pratęsti leidimų/pranešimų galiojimą.

- **Pranešimo apie ketinimą kirsti mišką ir jo galiojimo terminas.** Per dešimtmetį šis dokumentas "priaugo svorio" ir iš esmės niekuo nebesiskiria nuo "leidimo miškui kirsti". Neaišku, kodėl tvarkoje leidimams ir pranešimams nustatytos skirtingos pratęsimo procedūros, kai neiškertama iki metų pabaigos. Pranešimas privalo būti teikiamas iš naujo, jam suteikiamas naujas numeris, o esamo leidimo galiojimo terminas tęsiamas, gavus pareiškėjo prašymą. Pranešimų galiojimo terminas galėtų būti tęsiamas ta pačia tvarka, kaip ir leidimų. Arba, pranešimų apie ketinimą kirsti mišką galiojimo laikas galėtų būti bent 2 metai. Derėtų padiskutuoti- kaip racionalizuoti/supaprastinti Leidimų išdavimo tvarką, automatiškai supaprastėtų ALIS sistema.

- **Leidimų miškui kirsti galiojimo laikas.** Lietuva yra permainingų, dažnai sunkiai prognozuojamų orų (ypač vykstančios klimato kaitos akivaizdoje) šalis. Negana to, vis gausėjant apribojimų kirtimams laike iš gamtosauginės pusės, didelė dalis leidimų iki metų galo yra nepanaudojami. Tenka juos pratęsinėti ir perrašinėti vėl ir vėl, kol pagaliau, susiklosto palankios

sāļygos kirtimui. Vietovēse, kur eksploatacijas sāļygos sunkios, 2-3 metai laukimo yra ģprasta. Todēl siūlome pasinaudoti gera Latvijos patirtimi ir ilginti leidimo miškui kirsti galiojimo terminą iki 3 metų.

2. Trūkumai, darantys naudojimąsi ALIS sistema neefektyviu:

2.1. Nėra numatyta galimybė įkelti duomenis iš egzistuojančių skaitmeninių formatų (miškotvarkos projekto arba biržės tūrio ir sortimentinės struktūros įvertinimo);

2.2. Panašu, kad nėra efektyvaus būdo perkelti duomenis iš ALIS į MKIIS. VMT specialistai gaišta laiką tam, kad perrašinėtų informaciją rankiniu būdu.

2.3. Nėra numatyta galimybė, kad įvedus kadastro Nr. sistema automatiškai surastų regioninį padalinį ir girininkiją, nes dabar pareiškėjai daug laiko užgaišta šiuos duomenis surasti (esant pasikeitusiai situacijai);

2.4. Pateikus pranešimą dėl sanitarinio ar einamo kirtimo, dažnais atvejais nepriima sistemoje užpildytos formos pateikimui, reikia pridėti skanuotą popierinį variantą, tik tada sistema leidžia pateikti.

2.5. Stringa ALIS sistema suvedant duomenis ir prikabinant failus. Nenurodytas failų max dydis, (pridėti galima gan mažos apimties failus, pridedant neparodo, kad viršijami failų dydžiai) didesni failai tiesiog pakimba, pradėtas pildyti leidimas „užlūžta“ jei nebuvo išsaugotas (nėra suvedamų duomenų automatinio išsaugojimo funkcionalumo), o pateikiant tiesiog išmeta "klaida pirmoje eilutėje" ir visa kas suvesta pasinaikina, viską vėl tenka atlikti iš naujo. Galėtų būti parašyta, kad viršyti failų dydžiai arba išsaugoti užpildytą informaciją kaip juodrašį, nes tokiais atvejais viską reikia suvedinėti naujai. Taip pat sistema galėtų leisti prisegti didesnės apimties failus, nes dabar dažnai galima prisegti tik vienos biržės duomenis ir leidimas gaunamas tik vienai biržei, t.y. vienas biržė – vienas leidimas, kai būtų galima į vieną leidimą suvesti daugiau nei vieną biržę.

Nėra išankstinio perspėjimo apie viršytą maksimalų į paraišką įtraukiamų numatomų kirsti taksacinių sklypų informacijos limitą. Blokavimas suveikia tik pateikimo stadijoje, tenka perteklinę informaciją iš naujo pildyti kaip atskirą paraišką.

Tas, kas daug kartų naudojasi sistema, tuos niuansus jau sužinojo, bet eilinis gyventojas – miško savininkas – turi kartoti tai daug kartų, kol viską tvarkingai suves. Suvesti į sistemą reikalaujamus duomenis užtrunka labai daug laiko ir...nervų. Sistemą testuoti pirmiausiai turėtų programos kūrėjai, o ne eiliniai vartotojai. Naują el. sistemą įdiegti (paleisti) derėtų tik tada, kai ji funkcionuoja tiksliai.

2.6. Reikalavimas pateikti tarpinių kirtimų valksmuose kertamo tūrio nustatymo dokumentus, nors miško valdai yra parengtas vidinės miškotvarkos projektas. Tokia praktika susiformavo, esant privalomam reikalavimui miškotvarkos projektuose nenurodyti valksmuose kertamo tūrio, o neišvengiamiems valksmams pritaikant tvarką, lyg miškotvarkos projekto nebūtų. Miškininkystės teisyne nustatytą miškininkavimo tvarką, esant valdai sudarytam vidinės miškotvarkos projektui, tikslinga imti taikyti visa apimtimi.

3. Grynai techninės ALIS funkcionalumo problemos

3.1. Bioįvairovės medžiai (pildant paraišką ir suvedant kelias biržes), bioįvairovės medžius leidžia surašyti tik paskutinei įvestai biržei).

3.2. Tarpinis naudojimas (pildant paraiškas tarpiniam naudojimui, neleidžia įvesti 2 skaičius po kablelio. Pvz. Einamasis kirtimas 0,2 ha. Norint įvesti - Valksmos einamasis kirtimas - 0,04 ha ir

Tarpuvalksmai einamasis kirtimas - 0,16 ha, leis įvesti tik Valksmos einamasis kirtimas 0,1 ha ir Tarpuvalksmai 0,1 ha, kas yra nelogiška).

3.3. Leidimo kirsti mišką pratęsimas (į elektroninį paštą neateina žinutė, kad perduotas prašymas pratęsti leidimą kirsti mišką yra priimtas ir pateikėjas nežino, ar tas prašymas pateko į ALIS sistemą ar ne).

3.4. Leidimo kirsti mišką/Pranešimo paraiškos pildymas ALIS sistemoje, kuomet bendrasavininkiai nori gauti leidimą kirsti mišką pagal notaro patvirtintą naudojimosi tvarką jiems priklausančioje dalyje, sistema reikalauja įvesti kitų bendrasavininkių asmens duomenis – asmens kodą ir adresą, kurių nevalia žinoti ir nėra iš kur gauti (t.y. daugeliu atveju yra neįmanoma dėl asmeninių duomenų apsaugos reikalavimų). Neužpildžius šių paraiškos eilučių, paraiškos pateikti sistema neleidžia.

3.5. Kodėl pildant kadastrinius duomenis reikia atspėti, kad būtina įrašyti keturiais skaičiais, kai visur bloko numeris ir sklypo numeris jau seniausiai rašomi vienu skaičiumi? Būtų labai malonu, kad įrašius ne tokį skaičių ar kitą duomenį langelis ne tik paraudonuotų, nors gaila ne visada tai būna, bet ir paaiškintų klaidos padarymo ir jos ištaisymo galimybes, tam ir kuriamos visos šios programos, kad jomis galėtų naudotis ne tik jų kūrėjai, bet ir eilinis miško savininkas, nebūtinai miškininkas specialistas, nors ir jam žinant miškininkystės terminus ir visa kita sudėtinga, nebūnant programos kūrėju atspėti kūrėjo mintis. Pasidomėjus plačiau kažkodėl Lietuvoje matosi tendencija kurti kuo sudėtingesnes programas visumoje, suprantamas eiliniams vartotojams.

3.6. Kyla problema įrašyti kelis kvartalus, sklypus, plotus.

3.7. Bet koks netikslumas suvedant duomenis (pvz. įvedant skaičių po kablelio buvo panaudotas ne taško, bet kablelio simbolis, ir pan.) „nulaūžia sistemą“, ir visi įvesti duomenys dingsta – juos tenka suvedinėti iš naujo), tačiau neinformuojama, kas ir kurioje vietoje buvo negerai.

3.8. Neužtikrinamas tęstinumas: 2021 m. spalio mėn. atnaujinus sistemą, dingo ankstesniojoje versijoje saugoti paraiškų pranešimų įrašai.

4. Atsakingų VMT pareigūnų darbo organizavimo problemos

4.1. Vėlavimai. Labai ilgas ir prasilenkiantis su oficialioje tvarkoje nustatytais terminais paraiškų gauti leidimams miškui kirsti paraiškų nagrinėjimo procesas, užtrunka beveik mėnesį, o jei dar kažkokia klaida tai ir ilgiau. Iš savininko varpinės žiūrint yra svarbiausia, pateikus paraišką, pagal įstatyme numatytus terminus gauti leidimą. Paprastai taip ir būdavo, todėl gilintis į tai, kaip skirtingos institucijos komunikuoja tarpusavyje, kiek (galimai) pereikvoja resursų, matyt nelabai miško savininkų reikalas. Tačiau pastaruoju metu vis dažniau pasireiškia tam tikri nesklandumai, ignoruojant Leidimų miškui kirsti tvarkos reikalavimus, nesilaikoma jokių nurodytų leidimų išdavimo terminų. Dažniausiai dėl to, kad nėra tinkamai išspręstas VMT darbuotojų pavadavimo klausimas. Laiku negavus atsakymo į paraišką ir ėmus ieškoti kas gi atsitiko, beveik visada paaiškėja, kad VMT specialistas, kuriam buvo priskirta paraiška, arba serga, arba atostogauja. Neretai atsitinka taip, kad leidimai ir/ar Pranešimai apie ketinimą kirsti mišką nėra atsiunčiami ilgiau nei per jiems išduoti numatytą laikotarpį. Pasiskambinus vietiniam VMT specialistui gaunamas paaiškinimas, kad jis turi daug darbų ir nespėja. Tai yra problema, kuri neleidžia planuoti darbų bei operatyviai reaguoti į jų permainas.

4.2. Gan daug nesusipratimų pasitaiko bandant gauti patvirtinimą pranešimams apie ugdomaisiais kirtimais papildomai iškirstą tūrį. Panašu, kad šiuo metu nėra aiškumo kas (VMT ar AAD) turėtų vertinti atlikto kirtimo atitikimą kirtimų taisyklėms, bandoma permesti atsakomybę kitiems. Sakytume, kad visai neblogas sprendimas būtų specialios darbo grupės prie

AM sudarymas tokio pobūdžio nesklandumams spręsti. Su galimybe, esant reikalui, savininkui kreiptis į ją tiesiogiai. Nes pačios tarnybos yra akivaizdžiai nesuinteresuotos spręsti sisteminių problemų, stengiasi jas užglaistyti.

4.3. Paslaugų prieinamumo problema. Žmonės ne visi turi ir gali ar sugeba elektroniniu būdu – per ALIS-užpildyti, o kadangi po reorganizacijos specialistų Valstybinėje miškų tarnyboje labai sumažėję, tai leidimo išdavimo procedūros labai užsitęsia. Pandeminės situacijos pasekoje priimami interesantai dažniausiai tik pagal išankstinę registraciją, o prisiskambinti (kad registritis) užimtam VMT specialistui nėra taip paprasta (jei įmanoma iš viso).

4.4. Kuomet per ALIS sistemą VMT pareigūnai siunčia žinutes, nėra jų identifikuojančio atsekamumo (dažnas nemoka?/nesivargina parašyti nei rajono, kadastro ar bet kokios kitos info). Tiesiog miško savininkas gauna žinutę, kad trūksta kažko. O kam trūksta, kokia paraiška/valda, kadastro Nr ir pan., neaišku.

4.5. Savitas reikalavimų interpretavimas. Nors pagal oficialią tvarką turėtų veikti „vieno langelio“ principas - paraišką pateikus per sistemą, jau VMT turėtų susisiekti su saugomas teritorijas kuruojančiomis tarnybomis dėl derinimo ir paskui priimti sprendimą dėl leidimo išdavimo, tačiau gavome signalų, kad praktikoje pasitaiko pavienių atvejų, kai iš savininko prašoma gauti tokį suderinimą... Tikimės, kad tai tik pavieniai nesusikalbėjimai.

4.6. Problemos suvedant į sistemą duomenis iš biržių dokumentacijos. Miško savininkui į sistemą suvedus iš miškininko specialisto parengtos medžiagos medžių rūšis, kiekius ir pan., VMT specialistai vis tiek viską perskaičiuoja, tai ar verta kankintis miško savininkui suvedinėjant duomenis į stringančią ALIS. Ypatingai painu, kai pildomi duomenys apie kirtimus, numatytus vidiniame Miškotvarkos projekte ir, pvz., skiriasi atrėžtos biržės plotas. Gal turėtų užtekti miško savininkui VMT pateikti miškininko specialisto parengtą biržių dokumentaciją, o ne iš naujo pildyti informaciją, kuri ir taip teikiama dokumentuose?

4.7. Būtinasis informacijos skaidrumas ir išsamumas. Anksčiau VMT specialistų teritorijos buvo suskirstytos ir skelbiamos, taip iškilus klausimams galėjom tiesiogiai kreiptis. Dabar tokios informacijos nėra ir skambiname atsitiktinai rajono specialistams. Jie tokiu atveju dažnai vienas mėtosi nuo kito arba trukdom kelių specialistų darbą kol sužinom kam priklauso.

Būtų labai reikalinga VMT informacija, kada koks specialistas atostogauja arba turi nedarbingumą. Pvz : pareiškėjas pateikia leidimams informaciją per ALIS ir laukia... Nesulaukus skambina ir tada pasirodo - paraiška priskirta specialistui Vardeniui Pavardeniui, o jis atostogauja arba serga, o kiti VMT pareigūnai sako nematantys ieškomos paraiškos. Toks užsivilkimas kartais ilgam nutolina leidimo gavimą. Jeigu nėra galimybės pateikti informacijos- kas kada nedirba, tai bent ALIS sistemoje gal būtų galima matyti kokiam specialistui paraiškos priskirtos.

4.8. Specialistų gebėjimų didinimas. Iš savininkų sulaukiame ir, pavyzdžiui, tokių nusiskundimų: *Per ALIS, buvusi užpildyta tiksliai ir pateikta forma - nebuvo priimta. Teko atvykti į VMT skyrių, kur nesugebėjo duoti leidimo, nes skyriaus vedėjas memokėjo naudotis programa. Paraiška buvo atmesta ir į el pasta ar SMS mums nebuvo pranešta apie jos atmetimą. Kol nepasiskambinome į skyrių niekas nieko nepasakė. Ir kartojasi nebe pirmą kartą..*

Sprendami sistemos funkcionalumo trūkumus, VMT rajonų specialistai formuoja dokumentus (leidimus ir pranešimus) pareiškėjui individualiai ir skirtingai - skenuotus *.pdf, pasirašytus ir skenuotus, pasirašytus, antspauduotus ir skenuotus, *.pdf pasirašytus el. parašu, suformuotus *.adoc paketus su el. parašu

4.9. SVARBI daugelio minima susijusi problema: miškotvarkos projektų derinimo tvarka tragiškai ilga, užtrunka net iki 3 mėnesių, taip VMT visiškai nesilaiko MP derinimo ir tvirtinimo tvarkos aprašo reikalavimų.

Tikėtina, kad tai labiau yra tam tikrų specialistų problema (ne visuose regionuose ta problema egzistuoja. Pastebima, kad moterys specialistės dažnai telpa į terminus, o vyrai dažniau vėluoja).

Kai kuriuose regionuose miškotvarkos projektai derinimui yra pateikti prieš du tris mėnesius ir iki šiol nesuderinti ir nėra pastabų dėl klaidų.

Tarnybai derinant miškotvarkos projektus, norėtusi, kad būtų peržiūrimas visas miškotvarkos projektas ir pastabos teikiamos dėl viso miškotvarkos projekto iš karto. Susidaro įspūdis, kad suradus pirmą klaidą, iš karto ji įrašoma į projektų registrą ir toliau projektas netikrinamas. Ištaisius tą pirmąją klaidą, vėliau atsiranda įrašas apie antrą klaidą ir t.t.

5. Pastabos dėl kitų institucijų:

5.1. Derinant miškotvarkos projektus arba imant leidimus kirtimams saugomose teritorijose, reikia suderinimo su vietiniu regioniniu ar nac parku. Pastaruoju metu, šios institucijos, identifikavusios **tik inventorizuotas (bet jokio apsaugos statuso neturinčias) Europos bendrijos svarbos buveines, be deramo teisinio pagrindo atsisako derinti miškotvarkos projektus**, jei jose yra suprojektuoti kirtimai arba nesutinka, kad ten būtų atliekami kirtimai, jei reikia jų suderinimo imant leidimus kirsti mišką. Mūsų žiniomis, jokie kirtimai tik inventorizuotose Europos bendrijos svarbos buveinėse nėra draudžiami. Todėl pradėta nemažai teisminių procesų, kam bereikalingai eikvojamas visų laikas ir lėšos.

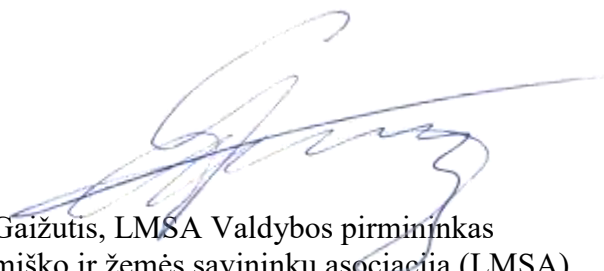
5.2. Yra tekę susidurti su situacijomis, kad valstybinių institucijų darbuotojai net ir nesant pagrindo stengiasi nubausti miško savininką. Tai atsitinka **dėl skirtingo miško kirtimą ir priežiūrą reglamentuojančių teisės aktų interpretavimo skirtinguose regionuose** bei dėl noro surinkti daugiau baudų net ir nesant realaus pažeidimo. Tenka miško savininkui pasitelkti teisės aktų išmanymą ir įrodyti specialistui, kad jis klysta. Norėtusi, kad valstybinės institucijos vienodai traktuotų tuos pačius teisės aktus ir nesiektų bet kokia kaina nubausti miško savininką pasinaudojant, tuo, kad jis neišmano teisės aktų.

PRIEDAI:

Priedas Nr.1. LMSA narių apibendrinti pastebėjimai dėl dabartinės leidimų išdavimo ALIS sistemos ir pasiūlymų tobulinimui 2021-07-22;

Priedas Nr.2. Pastabos ir pasiūlymai dėl testuojamos ALIS versijos 2021-08-23

Pagarbiai,

dr. Algis Gaižutis, LMSA Valdybos pirmininkas
Lietuvos miško ir žemės savininkų asociacija (LMSA)
A. Juozapavičiaus g. 9, 09311 Vilnius
Tel./fax. +370 5 2767590; mob. +370 687 95113
el.paštas: algis@forest.lt; interneto svetainė: www.lietuvosmiskai.lt
ES skaidrumo registro identifikacinis Nr. 312771040529-84
Lobistinės organizacijos pažymėjimo Nr. LOB-JA-2021-0064

ORIGINALAS PAŠTU
NEBUS SIUNČIAMAS

PRIEDAS Nr.1. LMSA narių apibendrinti pastebėjimai dėl dabartinės leidimų išdavimo ALIS sistemos ir pasiūlymų tobulinimui [2021-07-22]

Keletas pastebėjimų dėl dabartinės leidimų išdavimo ALIS sistemos ir pasiūlymų tobulinimui.

Ne visi svarbūs duomenys, kurie suvedami, atspindi suformuotame Leidime miškui kirsti:

1. **Atspausdintame Leidime nėra pilno valdos adreso** (kaimas, rajonas), kas labai svarbu pildant krovinio važtaraštį;
2. **Jeigu yra keli miško savininkai, atspausdintame leidime matyti tik vienas** (kaip suprantu tas, kurį į sistemą suveda pirmą); Kyla bėdų, kuomet bendraturčiai neatsidalinę notariškai valdos naudojimo.
3. **Suformavus paraišką, matome tik jos numerį. Būtų patogų, kad matyti daugiau info.** Pvz. įgaliotas asmuo ALIS sistemoje suveda info ir mato daug paraiškų Nr. ir neaišku, kuri paraiška, kurios įmonės. O atidaryti kiekvieną ir tikrinti sudėtinga, nes pati sistema labai lėta.
4. **Visiškai netobula gautų pranešimų dalis.** Leidimas vienas, ateina žinutės 3. Atidaryti reikia kiekvieną, nes nežinia kur leidimas. Varto puslapius labai lėtai... Gavus atsakymą iš VMT- nematyti kas siunčia. Pvz. parašyta – patikslinti atrėžimo medžiagą. Ir toliau nebeaišku... Tenka ieškoti, kuris inspektorius rašo ir kokio savininko kuriam miškui.
5. **Suvedant info į ALIS yra ribojamas vedamų eilučių skaičius.** Pvz. suveda vieną biržę, kurioje 4 medžių rūšys, veda kitą biržę kurioje 7 medžių rūšys ir tai pastebi suvedus 6 eilutes ☹ Galimas eilučių skaičius yra 10. Tada 6 eilutes reikia ištrinti, baigti formuoti paraišką ir kitam sklypui (biržei) pradėti naują. Tai turėtų būti ne miško savininko rūpestis. Mes turėtume patalpinti visą medžiagą iš karto. Suvedimas turi būti ištisinis ir nenutrūkstamas, o sistema formuoja kiek bus leidimų.
6. **Dėl įgaliojimų pateikti informaciją.** Pagyvenusiems žmonėms (ir ypač- kaime) yra problema internetu pateikti prašymus kirtimui. Jei mediena bus parduodama, leidimas/pranešimas yra reikalingas net sausuoliams ir vėjovartoms. Todėl tai liečia ir labai mažus savininkus. Problemos nebūtų, jei ALIS būtų sudaryta galimybė kitam įgaliotam asmeniui pateikti prašymus kirsti. Dabar tai galima padaryti tik prisijungus miško savininko vardu. Gal pasinaudoti gerąja praktika? Žemės ūkyje yra sistema ŽUMIS, kur prisijungus pasirenki ar atstovauji save, ar kitą asmenį. Čia kito asmens duomenis galima tvarkyti pateikus notaro patvirtintą įgaliojimą. Tačiau SODRA ir VMI sistemose įgaliojimą kitam galima suteikti pačioje sistemoje. Juo labiau, kad dabar ir notarai įgaliojimus patvirtina nuotoliniu būdu.
Dabar miško savininkas leidžia prisijungti kitam žmogui atskleisdamas dažniausiai savo elektroninės bankininkystės duomenis. Jei sistema užstringa, ar reikia papildyti, vėl jungiamasi per banką. Sudarius galimybę kitam asmeniui atstovauti, užtektų vieną kartą nurodyti to asmens duomenis. Dažniausiai tai būtų biržės rėžėjas. Jis ir suvestų į ALIS visus specifinius duomenis. Ar suteiktas leidimas kirsti, o pranešimo apie ketinimą kirsti atveju pranešimas kad negalima kirsti, savininkui būtų išsiųstas jo nurodytu būdu: el paštu (kai kurie neturi), sms žinute arba popierinė forma paštu. Pildantis prašymą per ALIS pranešimą gauna ir dabar.
Dabartinėje tvarkoje miško savininkas pateikia paštu Pranešimą apie ketinimą kirsti. Ir nereikalaujama jokio papildomo patvirtinimo kad parašas yra miško savininko. Notaras tik tai ir patvirtina. Dabar ir nuotoliniu būdu. Todėl analogiškai gali būti pateiktas savininko įgaliojimas be notaro tvirtinimo, jei neužtenka, kad per elektroninę sistemą prisijungus suteikiama konkrečiam asmeniui įgaliojimas teikti ir gauti duomenis apie leidimus miškui kirsti.
7. **Kai yra keli bendrasavininkai** (kurie neatsidalinę valdos naudojimo notariškai), turi būti nurodyta, kaip kiekvienam bus pranešta apie leidimo kirsti suteikimą: el pašto adresai, telefono numeriai, jei siunčiama sms, ar gyvenamos vietos adresai, jei siunčiama paštu. Todėl bendrasavininkų sutikimuose vienam iš bendrasavininkų pateikti prašymą, privaloma nurodyti šią informaciją. Sutikimai siunčiami skanuoti.
8. **Kai tarp bendrasavininkų yra ploto naudojimo notarinė sutartis,** registruota Registrų centre, ALIS turėtų būti galimybė kitiems savininkams nesiųsti informacijos apie leidimo išdavimą. Dabar pranešimą gauna visi, nors jų dalyje niekas nevyksta. Kartais tai sukelia nesusipratimus tarp bendrasavininkų.
9. Taip pat dabar į Leidimą kirsti suvedami visi bendrasavininkai (nors ,kaip jau aptarėme 2 punkte- spausdinama per ALIS lygtai tik vienas), nors kirtimas vykdomas tik vienoje atsidalintoje dalyje. Todėl VMI gali reikalauti iš kitų bendraturčių (kartais tokie patikrinimai vykdomi) pateikti dokumentus kur padėta mediena, nors tas bendrasavininkas nevykdė jokių kirtimų ir negavo jokių su tuo susijusių pajamų. Tad gal reikia apgalvoti-kaip tokia informacija būtų pateikiama.

PRIEDAS Nr.2. Pastabos ir pasiūlymai dėl testuojamos ALIS versijos 2021-08-23

Keletas pastebėjimų.

Prisijungimas: Pastovai pirmą kartą paspaudus nurodo, kad įvyko klaida prisijungiant ir kad reikia bandyti iš naujo. Iš antro karto prijungia prie Elektroninių valdžios vartų.

Prisijungus.

L08.1 - Paraiška leidimui kirsti mišką

Grafa „Paraiškos teikėjas, leidimo savininkas”

Trūksta aiškumo, ar naujojoje ALIS sistemoje paraišką gali **teikti bet kuris** per El.valdžios vartus prisijungęs asmuo, **ar tik pats savininkas** ir kažkokį jo įgaliojimą turintis asmuo. Šiuo metu testuojamame variante gali pateikti bet kas. Be to, jei yra miško savininkai- reikia ne tik pavadinimo, bet ir adreso (pvz., savininko- įmonės atveju)

- **Bendra pastaba abiem formoms-** labai **trūksta informacinio langelio** (iššokančio ar šalia suvedamų laukų surašyto) su detalesniais paaiškinimais – kaip ir ką pildyti kiekviename lauke.

Grafa „Miško savininko valdos adresas”

Pageidautina būtų, kad suvedus “Sklypo kadastrinis numeris:” automatiškai Sistema parinktų valdos **pilną adresą** –ne tik Savivaldybę (**rajoną**), bet **ir kaimą** (tas vėliau yra reikalinga Leidime miškui kirsti, pagal kurį išrašomi važtaraščiai, tikrinamas FSC atitikimas, kuomet stabdo policijos pareigūnai ir t.t. Jei Automatiškai neparenka, tai bent įvesti galimybę reiktų numatyti. Gal čia pilnas adresas turėtų matytis grafoje “Miško vieta”?

Lygiai taip pat automatiškai pagal Kadastrinį numerį turėtų parinkti Sistema Miško vieta taipogi turėtų parinkti VMU padalinį ir girininkiją.

Ir galiausiai- kadangi dabar prie kiekvieno langelio suvadant **trūksta paaiškinimų**, pavyzdžiui:

1) tik klaidų ir bandymų būdu pavyko nustatyti, kad suvedant Kadastrinį nr dalį “Sklypas” Sistema reikalauja įvesti 4 skaitmenis, nors kadastriniame numeryje dokumentuose yra ir mažiau , tada pradžioje suvedant reikia įrašyti 0. Ar visi susigaudys- vargu bau.

2) Lygiai tas pat ir suvedant kertamų medžių likvidinį tūrį (m3)- jei suvedama skaičius **atskiriant kableliu** (pvz.: 25,65)- Sistema meta klaidą, jei **tašku** pvz.: 25.65 - tuomet gerai. Čia bus klaidžiojimų, jei vartotojams aiškiai nebus paaiškinta- koks naudotinas atskyrimo ženklas

3) Neradome paaiškinimų-sprendimo- **kaip elgtis miško bendraturčiams, kurie turi notariškai atsidalinę savo miško dalį** ir teikia tuo pagrindu pareišką. Juk logiška būtų, kad tokiu atveju įkelia savininkas notarinį atsidalinimą patvirtinantį dokumentą (arba jis yra užfiksuojamas) ir tada teikia duomenis tik savo miško daliai; tuomet nereikia reikalauti bendraturčių elektroniniu parašu pasirašytų sutikimų ir kt.dokumentų bei informacijos)

Grafa „Kertamo miško duomenys” –

- Langelis- **Biržės Nr.- ar jis privalomas?** Nes jei nėra valdai vidinio miškotvarkos projekto- tai ką įrašyti?
- Nėra paaiškinimo, ar galima rinktis- kurį langelį/-ius suvedinėti [**Kiekis (vnt.) Likvidinis tūris (m3)**] Abu ar pasirinktinai? Bandymų keliu išsiaiškinime, kad užtenka ir vieną langelį užpildyti.
- **Sklypas** [reiktų paaiškinimo-kaip suvesti duomenis. Ar galima, pavyzdžiui, suvesti kelis sklypus? Jei galima- ar vesti atskiriant kableliu, ar kaip kitaip?]
- **Sklypo dalis**[reiktų paaiškinimo-ką ir kaip suvesti duomenis]
- Nustatėme, kad daug problemų gali sukelti paprastiems miškų savininkams reikalavimas įrašyti duomenis **langelyje “Miškų grupė”**, nes tikrai ne kiekvienas savininkas žinos, kuri grupė yra kiekvienai biržei [didesnėse valdose juk net kelios miško grupės gali būti nustatytos]. Be to- jei yra vidinis Miškotvarkos projektas valdai, tai tos grupės ir taip aiškios,

o kitu atveju- jau yra miškotvarkinėje medžiagoje, kurią mato VMT. Tad arba nustatoma automatiškai sistemoje miško grupė, arba jos **visai nereikėtų suvedinėti ir** langelio “Miškų grupė” atsisakyti, (taip patarė praktikai, nes jokios pridėtinės vertės tas įrašymas neduoda, o miško savininkams sukurs papildomų sunkumų suvedant duomenis). Čia matyt šis langelis atsirado miškų pareigūnų siūlymu, kad jiems nereikėtų tikrinti pasikleiant Miškotvarkos medžiagą...?

- Ką reiškia pasirinkimas- **“Pridėti miško dalį”** [reiktų paaiškinimo]
- **“Paliekami medžiai”**- šis langelis naujoje sistemoje atsirado papildomai. Ar tikrai būtinas? Nėra aišku- ką ir kaip rašyti, kokių formatu. Ar paprastam miško savininkui kompetencija leis užpildyti šią grafą? Juk išeitų, kad bioįvairovės paliekamus medžius reikės susirašyti pačiam savininkui? O jei netiksliai- VMT pareigūnai gali sakyti- kad klaidingai prašymas užpildytas ir tempasis procesas naaišku iki kiek.

Grafa **„Toliau“**- pradžioje sunku, jei paspaudus pasirinkimą nieko nevyksta, jeigu paraiškoje suvedant yra kokia tai klaida/neužpildytas langelis, tai jokio pranešimo lango neiššoksta, jokio paaiškinimo sistema nepateikia. Ar susigaudys žmonės- ką toliau daryti? Idealu būtų, kad jei yra klaidų – kaip VMI Pajamų deklaravimo formoje būtų nurodoma- paaiškinimai, ką reikia ištaisyti.

Toliau- kuomet pateikiama paraiška, tai norėtųsi tokių dalykų:

- 1) Aiškumo, **ar** Paraiškoje ir Leidime miškui kirsti **atspindima ta pati informacija** [pavyzdžiui, dabartinėje sistemoje, jei net paraiškoje suvedama keli bendrasavininkai, tai Leidime matosi tik tai vienas jų (o tai blogai apskaitai/atskaitomybei/kontrolei ir pan.)
- 2) Neaišku- kam ateis pranešimai: Pareišką pildžiusiajam ar miško savininkui, ar - abieoms (jei ne tas pat asmuo)? Nėra pasirinkimo- kaip savininkas norėtų atsiimti leidimą: el.būdu, fiziškai paštu ar atvykstant į VMT padalinį ir pan.
- 3) Būtų gerai, **kad nurodytu el.paštu** (o gal ir sms, jei pasirenkama), **ateitų pranešimas iš ALIS**, kad leidimas išduotas [prikabinant leidimą pdf], kad nereikėtų nuolat tikrintis jungiantis prie sistemos; arba jei kažką dar reikia tikslinti- tai nurodant konkrečiai- kuriai paraiškai yra VMT pareigūno pastabos [nes šiuo metu to nenurodo ir aktyviau miškininkaujantys ir teikiantys ne vieną paraišką turi spėlioti- tai kuriai paraiškai surašomos pastabos;
- 4) Kol kas nėra numatyta galimybės **atsispausdinti** Paraišką, nors reikėtų.
- 5) Gal tiksliau būtų ne „Atsiimti“ paraišką, o **naudoti „Atšaukti“**?

L08.3 - Pranešimas apie ketinimą kirsti mišką

Tos pačios pastabos, kaip ir paraiškoje Leidimui, tik papildomai – vienu bandymu suvedus duomenis keistai rodė, kad Grafoje **„Kertamo miško duomenys”** langelyje Miško kirtimo rūšis rodė vienintelį pasirinkimą “Sanitarinis (plynas) kirtimas”... Neaišku- kodėl... Vėliau prisijungus- lyg ir viskas gerai, visos galimos kirtimo rūšys aktyvuojasi.

Tiek trumpai pastabų. Tikimės- prisidėsime prie vartotojui draugiškesnės ALIS versijos kūrimo☺